

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Черкаського районного суду в Черкаській області

16.06.2024

Київ, 2024

I. Вступ

У рамках реалізації зобов'язань та виконання Україною функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 13.09.2024 в межах компетенції здійснено відвідування Черкаського районного суду в Черкаській області (далі – суд) робочою групою НПМ у складі:

Григоров Михайло Сергійович, головний спеціаліст відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Тищенко Руслан Станіславович, головний спеціаліст відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Черпаков Геннадій Валерійович, представник громадської організації.

Суд розташований за адресою: вулиця Гоголя, 316, місто Черкаси, Черкаська область.

Керівництво суду:

Смоляр Олександр Андрійович, голова суду;

Резніченко Ігор Олександрович, керівник апарату суду.

Під час проведення відвідування суду відзначено, що керівництво суду забезпечило безперешкодний доступ до всіх приміщень суду.

Суд розміщений у чотириповерховій будівлі (фото 1). У будівлі суду розташовано два входи/виходи – центральний та службовий (конвойний). Приміщення суду облаштовано двома залами судових засідань з розгляду кримінальних справ, приміщенням конвою та трьома камерами для утримання обвинувачених, підсудних (засуджених), які розміщені на першому поверсі суду.

У суді наявна огорожена стоянка для спеціального автотранспорту варті біля зовнішнього спеціального входу.

У залах судових засідань для розгляду кримінальних справ розміщені кабінети для обвинувачених, підсудних (засуджених) із захисного скла та обладнано систему відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань у режимі відеоконференції.

Для знезаражування залів судових засідань для розгляду кримінальних справ та камер для обвинувачених, підсудних (засуджених) приміщення обладнано бактерицидними опромінювачами (бактерицидними лампами).

У камерах для утримання обвинувачених, підсудних (засуджених) наявна припливно-витяжна вентиляція.

Також в приміщенні для розміщення особового складу варти наявна ємність для питної води та одноразовий посуд.

У блоці, де розміщені камери для підсудних (засуджених), передбачено спеціальний санвузол для підсудних.

У ході відвідування групою НППМ обвинувачувани, підсудні (засуджені) у приміщенні суду не перебували.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НППМ здійснено 11.05.2021. За результатами попереднього відвідування НППМ встановлено порушення права на гідні умови тримання, на захист, на рівний доступ до правосуддя, на охорону здоров'я та права на життя.

Слід зазначити, що недоліки та порушення, виявлені за результатами попереднього відвідування, не усунуті, надані рекомендації не виконані за винятком виконаної рекомендації щодо надання доступу до питної води обвинуваченим, підсудним (засудженим).

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, статті 21 Конституції України).

1. Групою НППМ зафіксовано факт порушення вимог пунктів 5.3, 6.1.2 та 6.3 ДБН 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), приміщення суду не обладнано зовнішніми та внутрішніми пандусами, у зв'язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги не можуть потрапити до залу судових засідань для розгляду кримінальних справ, санітарного вузла та інших приміщень суду (фото № 1, № 3, № 4).

2. Окрім цього, у порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарні вузли у приміщенні суду не пристосовані для користування маломобільними групами населення у зв'язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на візку потрапити до санітарної кімнати.

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

3. Під час відвідування приміщень суду встановлено факт порушення вимог пункту 6.5.2. ДБН В.2.2-26:2010 Будинки і споруди. Суди, затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 №175 (далі-ДБН В.2.2-26:2010), де визначено, що кількість камер для підсудних

(засуджених) слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Беручи до уваги викладене, в зазначеному суді, де розташовано дві зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано шість камер. Натомість в суді розміщено лише три камери для тримання обвинувачених, підсудних (засуджених), що може порушувати вимоги роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

Крім того, встановити чи утримувались обвинувачені, підсудні (засуджені) в камерах для тримання в суді неможливо, оскільки нормативно-правові акти не передбачають ведення документації (журналів тощо), яка б містила зазначену інформацію, в результаті чого, виникає можливість зловживання правами утримуваних осіб, зокрема, забезпечення права останніх на гідні умови тримання.

4. Площа камерних приміщень не відповідає вимогам пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010. Згідно з вимірюваннями лазерним далекоміром, площа камер суду становить близько 1 м², що значно менше мінімально допустимої площі 4 м² для кожної камери для обвинувачених, підсудних (засуджених) (фото № 5).

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

5. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможливило реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

6. Установлено факт порушення вимог пункту 13 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах підсудних (засуджених) за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція), а саме: в приміщенні суду частково відсутній ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камер до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ № 1, у зв'язку з чим, обвинувачені, підсудні (засуджені) конвоюються відкритими для третіх осіб коридорами, що призводить до порушення їх прав та прав оточуючих на безпеку.

7. У порушення Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579, на момент відвідування тимчасове укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування громадян у разі оголошення повітряної тривоги, в суді не облаштовано.

8. У порушення пункту 7.2 ДБН В.2.2-26:2010 приміщення суду не обладнано автоматичною пожежною сигналізацією, відсутні датчики диму, що загрожує життю людей у разі виникнення пожежі.

9. У порушення вимог 7.1.4 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 15 Інструкції в приміщенні варті відсутній пульт централізованого відеонагляду, а також концентратори та кінцеві пристрої охоронної та тривожної сигналізації.

Також відсутня система відеонагляду, зокрема у блоці, де розміщені камери; у коридорі, де проходить маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камер до залів судових засідань.

10. Встановлено факт порушення вимог пункту 12 Інструкції, в приміщенні для розміщення особового складу варті відсутня металева шафа, що замикається на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Черкаській області:

1.1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ;

1.2. Забезпечити в приміщенні для розміщення особового складу варті камери для обвинувачених (підсудних) не менш ніж 4 м² відповідно до вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 "Суди";

1.3. Забезпечити ізолюваний маршрут конвоювання підсудних засуджених від камер до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ № 1;

1.4. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;

1.5. У приміщенні для розміщення особового складу варті облаштувати металеву шафу, що замикається на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів;

1.6. Облаштувати приміщення суду автоматичною пожежною сигналізацією;

1.7. У приміщенні варті облаштувати пульт централізованого відеонагляду, концентратори та кінцеві пристрої охоронної та тривожної сигналізації, розмістити камери у блоці, де розміщені камери, у коридорі, де проходить маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камер до залів судових засідань;

1.8. Розробити та впровадити внутрішню документацію (журнали, реєстраційні записи тощо) для фіксації інформації про утримання обвинувачених, підсудних (засуджених) в камерах, зокрема час прибуття/відбуття, ПІБ, час перебування в камері та в залі судового засідання.

2. Черкаському районному суду в Черкаській області:

2.1. Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини;

2.2. Вжити заходів для забезпечення ізолюваного маршруту конвоювання підсудних засуджених від камер до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ № 1;

2.3. Обладнати кімнату для роботи адвокатів з обвинуваченими, підсудними (засудженими);

2.4. Вжити заходів для поліпшення доступності приміщень суду;

2.5. Вжити заходів для покращення умов перебування обвинувачених, підсудних (засуджених) в камерах;

2.6. Облаштувати в суді найпростіше укриття.

До звіту додаються: фотофіксація на 10 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ,
головний спеціаліст відділу
інспектування об'єктів контролю в
правоохоронних, судових органах та
військових формувань Департаменту з
питань реалізації національного
превентивного механізму Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини**

Михайло ГРИГОРОВ

Фотофіксація до звіту

Фото №1

Фото №2

Фото №3

Фото №4

Фото №5

Фото № 6

Фото № 7

Φοτο Νο8

Фото №9

Фото №10

